

Bulgaria 15.-22.6.2007

Retkellä mukana:

Riikka Haro
Sulka Haro
Sami Karjalainen
Janne Koskinen
Jarmo Latva
Petri Metsälä (+ perhe Sunny Beachilla)
Jussi Mäkinen
Jukka Toivanen
Rainer Rajakallio

Matkajärjestelyt

Sulka Haro järjesteli retken käytännön toteutuksen. Deturin valmislomapaketti Sunny Beachille, jossa hotellimajoitus aamiaisella. Lennot Helsinki-Bourgas-Helsinki. Hintaan 439€ sisältyi lentokenttäkuljetukset.

Neophron Toursin kautta pikkubussi kuljettajan kera ja Milen Marinov, Bulgarian johtava korentoekspertti oppaaksi kuudeksi vuorokaudeksi. Ajoa kertyi 1700km ja hinnaksi muodostui n. 270€/hlö. Hinta sisälsi yhden yön majatalossa + päivällisen Tonavan lähistöllä.

Tiet ja liikenne

Liikennekulttuuri on perus itäeurooppalaista: Torvi soi paljon ja liikennekuri on löyhää. Ruuhkaisemmillä seuduilla hulluja ohittajia joutuu varomaan toden teolla. Bourgasin ympäristössä on hyväkuntoinen moottoritie, muuten käyttämämme tiet olivat erittäin kuoppaisia. Poliiseja näkyy silloin tällöin tien varsilla, mutta ylinopeuden ajaminen on erittäin vaikeaa teiden huonosta kunnosta johtuen. Lähellä Turkin rajaa rajapoliisit pysäyttivät kerran tarkastamaan papereita.

Majoitus Sunny Beachilla

Vaikka Sunny Beach on joillekin taivas, ei sitä voi suositella täysijärkisen luontoturistin kohteeksi. Hotellialueen hintataso on 2-3 kertaa maaseutua korkeampi, joten vaikka lentoon sisältyisi hotellimajoitus Sunny Beachilla, tulee luultavasti halvemmaksi yöpyä majataloissa paremmilla luontopaikoilla.

Ruoka & juoma

Sunny Beachin hotellialueella pippuripihvi maksoi n. 7€, mutta laadussa ei yleensä ollut kehumista. Chopska -salaatti oli hyvää ja täyttävää, sitä sai kaikkialta eurolla parilla. Maaseudun pienistä kuppiloista sai yleensä keittoa, omelettia yms pientä purtavaa. Keitot maksoivat n. 1€/annos. Paikalliset oluet

(Zagorka, Kameniza, Burgasko) olivat suomalaiseseen makuun sopivia, 0,5l maksoi maaseudun kaupassa n. 30 senttiä, ravintolassa n. 1€. Vesijohtovettä ei suositella juotavaksi.

Hintataso

Kuten edellä käy ilmi, maaseudulla syöminen on pilkkahintaista, turistialueellakin suomalaisittain halpaa. Turistialueen Mini-Marketeissa retkieväistä saa pulittaa melkein saman kuin Suomessakin, vesi maksaa n. 50 senttiä/1,5l.

Bensalitra euron paikkeilla kaikkialla, turistialueella taksikyyti Suomen hintatasoa, maaseudulla oletettavasti pilkkahintaista (emme testanneet). Paikallisen opettajan palkka on n. 150€/kk.

Sää

Aamusta alkaen shortsikelit, päivällä Bourgasin alueella lämpötila kohosi +32..+35C paikkeille. Seuraavan kuukauden ajan Bulgariassa on useasti ollut n. +40C lämpötiloja. Parina päivänä saatiin sadekuuroja, eivät kuitenkaan haitanneet retkeilyä.

Retkeilyvarusteet

Kumisaappaat ja pitkälahkeiset housut olivat korentoretkeilyssä monin paikoin tarpeen, koska rannoilla oli paljon karhunvadelmaa yms. teräväpiikkisiä kasveja, jotka repivät jalat verille. Hyttysiin, paarmoihin yms emme törmänneet, punkkitarkastus täytyy kuitenkin tehdä päivittäin, sillä niitä löytyi muutamia.

Sudenkorentolajisto

Bulgariassa on tavattu 66 lajia sudenkorentoja. Joissain listoissa esitetyt tiedot *Aeshna subarcticasta* ja *Leucorrhinia pectoraliksesta* perustuvat ilmeisimmin virheellisiin määrityksiin.

Kesäkuun puolivälissä “jokapaikan lajeja” olivat *Platycnemis pennipes*, *Erythromma viridulum*, *Coenagrion puella*, *C. pulchellum*, *Ischnura elegans*, *Aeshna isoceles*, *Anax imperator*, *A. parthenope*, *Libellula fulva*, *L. depressa*, *Orthetrum cancellatum*, *O. albistylum*, *Crocothemis erythraea*, *Sympetum sanguineum*. Virtavesipaikoilla *Calopteryx splendens* ja *C. virgo* olivat tavallisia.

Linnusto

Merimetsot, yö-, rusko-, silkki-, räykkä- ja pikkuhaikarat ovat tavallisia kosteikoilla. Kuhankeittäjiä ja mehiläissyöjiä on kaikkialla. Turturikyhykkyt, kattohaikarat, mustapää- ja harmaasirkut ovat tavallisia maaseudulla. Petolinnuista pikkukiljukotkia näkyi harvakseltaan siellä täällä. Havaitsimme sudenkorentojen ehdoilla suunnitellun retken aikana 131 lajia lintuja, kaukoputkea käytettiin vain 4-5 kertaa viikon aikana.

Muuta

Maaseudulla ei juurikaan ymmärretä englantia, käsimerkeillä ja eleillä tulee jotenkuten toimeen kuppiloissa ja kauppoissa.

Rahanvaihto kannattaa ehdottomasti tehdä turistialueella Crown -liikkeissä, vaikka pienissä kojuissa luvattaisiin huomattavasti parempaa kurssia. Kojut ovat huijareiden kansoittamia, ja häviät loppujen lopuksi varmuudella Crownin hintatasoon verrattuna.

Pimeys tuli klo 22, aurinko nousi n. 06, jo klo 05:15 oli valoisaa.

Bulgariassa on sama jännite kuin Suomessa ja samanlaiset pistorasiat.

Pe 15.6.07

Tulopäivä. Saavuimme illalla auringon laskiessa. Ei retkeilyä

La 16.6.07, 1. retkipäivä

Milen saapui hakemaan meidät hotellin aamiaispöydästä, pakkasimme kamat pikkubussiin ja ajoimme ensimmäiselle kohteellemme Bourgasiin, Atanasovsko järven vierellä olevalle pienelle kasteluvesi(?) - lammelle.

Ensimmäiset pari tuntia kuluivat Bulgarian peruslajistoon ja paahtavaan ilmastoon totutellussa. Peruslajistona täällä, kuten hyvin monessa muussakin paikassa oli Suomessakin tavalliset *Platycnemis pennipes*, *Coenagrion pulchellum*, *Ischnura elegans*, *Libellula depressa* ja *Orthetrum cancellatum*. Bulgarian peruslajistoa, mutta suomalaisittain mielenkiintoista, oli *Erythromma viridulum*, *Aeshna isoceles*, *Anax parthenope*. *A. imperator*, *Libellula fulva*, *Orthetrum*

albistylum, *O. coerulea*, *Crocothemis erythraea* ja *Sympetrum sanguineum*.

Atanasovsko Ezero Nature Reserve

Tällä paikalla teimme heti alkuun yhden retken kovimmista havainnoista, kun paikalta löytyi *Selysiothemis nigra* vähintään 1 koiras ja kaksi naarasta. Tätä pientä, omalaatuisen näköistä korentoa tunnettiin Bulgariasta entuudestaan ainoastaan yhdeltä paikalta maan lounainurkkauksesta yli 300 km päästä!

Selysiothemis nigra, naaras.

Bulgariassa käytännössä katsoen jokaisen kosteikon rannalta löytyi rastaskerttusta. Tällä paikalla oli lisäksi retken ainoat laulavat silkkikertut. Sininärihi, mehiläissyöjiä ja kattohaikaran pesässä pesiviä pajuvarpusia näkyi lutakon liepeillä, myöhemmin nämäkin tuli todettua ”jokapaikanlajeiksi” Bulgariassa. Osmankääviköstä lentoon pelästyneet pikkuhaikarat olivat piristävä pikkuyllätys.

Seuraavaksi poikkesimme Izvorin kylässä ostamassa vettä ja joimme virkistävät oluet. Kylän takamailta löytyi Izvorska -joki, jossa saimme ensikosketuksen Bulgarian hienoihin, sangen puhtasvetisiltä vaikuttaviin pikkupuroihin. Peruslajistona tällä paikalla oli mm. *Calopteryx virgo* ja *C. splendens*. *Virgo* naaraat olivat hienon mustasiipisiä, paikalliselle *festiva*-rodulle tyypillinen piirre. Izvorin puron parempina lajeina löytyi *Lestes viridis*, *Onychogomphus forcipatus* ja *Erythromma lindenii*. Bussille kävellessämme peltotien varren puusta löytyi yllättäen *Cordulegaster insignis*, joka suostui varsin hyvin yhteistyöhön kuvaajien kanssa.

Cordulegaster insignis kuvattavana

Kumpuilevien viljelysmaastojen tyypillisiä lintuja olivat harmaasirkut, mustapääsirkut ja turturikyhkyt. Joen varren lehtipuissa tiksetteli lukuisia nokkavarpusia, taivaalla kaarteli pikkukiljukotkia ja arohiirihaukka.

Päivän kolmantena täsmäkohteena oli ruovikkoalue Bourgasin liepeillä, "Poda Protected Area". Milen johdatti meidät yhä syvemmälle kolmimetriseen ruovikkoon, ja käänteitä väistellen tovi kahlattuamme tulimme merikaislaa kasvavalle alueelle, joka kuuleman mukaan oli maan toinen tiedossa ollut esiintymä *Lestes macrostigma*lle. Milen kertoi lajin suosivan kaislaa kasvavia paikkoja, joissa suolaista vettä oli paikoin polviin saakka. Itselleni tästä biotoopista tuli mieleen Porin Yyterin lietealueet korkean veden aikaan. Muutama *macrostigma* löytyikin, samoin *Lestes dryasta* ja *L. barbarusta*.

*Orthetrum cancellatum*in runsaus ruovikon sisään jäävissä aukkopaikoissa oli käsittämätöntä, niitä pölähteli koko ajan lentoon. Karkea aliarvio määrästä oli lonkalta heitetty reilu tonni.

Lestes macrostigma ja *barbaruksen* biotooppia, seisovavetisiä lampareita ja ilmeisen suolapitoista hietikkoo ruoko-kaisla -kasvustojen liepeillä.

Lestes macrostigma

Bourgasin alueella kun oltiin, ja ruovikossa, ei haikaroilta voinut välttyä. Vaikka korkea ruovikko haittasikin lintujen katselua, yllämme lenteli yö- rusko-, silkki-, jalo- ja kapustahaikaroita vähän väliä.

Su 17.6.07, 2. retkipäivä

Toisena retkipäivänä lähdimme suuntaamaan etelään kohti Turkin rajaseutua. Matkalla pysähdyimme hetkeksi katselemaan lintuja ja korentoja Bourgasin eteläpuolella, Alepun uimarannan kohdalla olleille allikoille maantien varteen. Havaintoina mm. *Sympetrum striolatum* ja *sanguineum* sekä vinkeä pikkumerimetso (*Phalacrocorax pygmeus*).

Veleka-joki laskee Mustaanmereen noin 4km päässä Turkin rajasta

Jatkoimme pian kohti matkamme päätavoitetta, Veleka-jokea, jossa Milen tiesi *Somatochlora borisi* elävän. Kyseessä on hänen itsensä vuonna 2001 tieteelle uutena kuvaama laji, jota on toistaiseksi löytynyt 5-6 paikalta Bulgarian, Turkin ja Kreikan rajaseudulta. Näimme joella muutamaan otteeseen lennossa jonkin *Somatochloiran*, mutta kesti varmaankin tuskastuttavat pari tuntia ennen kuin onnistuin pyydystämään yhden – *borisi*! Harvoinpa on tuntunut korenon kiinni saaminen yhtä hyvältä. Olisinpa pyydystänyt tuon yksilön vaikkapa seitsemän vuotta aiemmin niin olisi saanut pidellä hyppysissään tieteelle tuntematonta lajia! Muutaman minuutin kuluttua Jamppakin onnistui nappaamaan yhden kiinni, joten fiilikset olivat korkealla.

Somatochlora borisi (Marinov 2001)

Veleka-joen suistossa lenteli myös retken ainoaksi jäänyt *Aeshna affinis*. Joen rannan lajistona oli *Erythromma lindenii* ja *E. viridulum*.

Velekalta lähdimme kahvilakäynnin jälkeen suuntaamaan takaisin pohjoiseen. Varvaran kylän pohjoispuolelta mereen laskeutuu pitkin kalliota uurtunutta uomaa pitkin pieni, kauttaaltaan kahlattavissa oleva kirkas puro. Milen tiesi tämän paikan olevan potentiaalinen *Caliaeschna microstigma*-alue, korennolle joka ulkonäöltään muistuttaa pienikokoista ukonkorentoa ja käyttäytymiseltään purokorentoja.

Pilvisestä ilmasta huolimatta ei kestänyt kauankaan, kun näimme ensimmäisen lennossa. Samalla ohi pörähti jokin *Somatochlora*, joka herätti toiveita toisesta *borisi*-paikasta. Hetken huidottuamme haavissa oli pari *microstigmaa* ja *borisi*. Jamppa taisi todeta, että "paska laji", kun haavi *borisin* kiinni ja samalla teki tästä kyseisestä purosta noin seitsemännen tunnetun esiintymispaikan lajille maailmassa!

Caliaeschna microstigma

Samoihin aikoihin *borisin* kanssa haaviin tuli myös toinenkin *Somatochlora*, joka osoittautui *meridionalis* naaraaksi. Yksilö suostui hyvin kuvattavaksi vapauttamisen jälkeen, ja retkueemme vaikutti olevan tästä Kaakkois-Euroopassa *metallican* korvaavasta lajista huomattavasti innostuneempi kuin *borisista*. Pohdiskelimme samalla, että tämän lajin myötä Koskisen Janne ja Karjalaisen Sami lienevät ainoita harrastajia, jotka ovat nähneet Euroopassa kaikki mantereen *Somatochlora*-lajit. Milen itse yllättyi suuresti *meridionalisesta*, sillä sen ei kuuluisi lentää vielä pariin viikkoon.

Bourgasia kohti ajellessa poikkesimme vielä yhdellä rankkasateen kastelemalla purolla (Otmanli River), jossa Milen on joskus tavannut *Cordulegaster picta*. Nyt märestä viidakosta löytyi vain muutama yksilö peruslajistoa ja yksi *C. microstigma*.

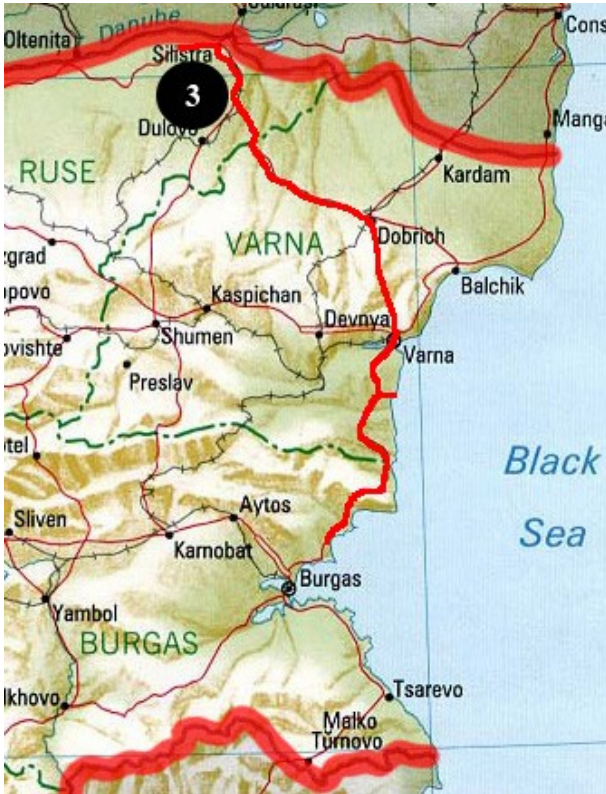
Hyttyset ja märkä nokkospusikko toivat suomalaisen luontoretkeilyn tuntua, purossa uineet noppakäärmeet (*Natrix tessellata*), korkeat kärhöliaanit, puita pitkin nousevat muratit ja turkkilaiselta saunalta tuntuva ilmankosteus palauttivat ajatukset takaisin oikealle leveyspiirille.

Milen

Päivän lintuhavaintoina minervanpöllö betonisen pihavajan katolta ja punapäälepinkäinen langalta bussin ikkunasta skarpattuna, ruostepääsky ja etelänpuukiipijä Veleka-joella. Mehiläissyöjiä ja sininärhiä on jo näkynyt niin monesti, ettei niistä jaksakaan mainita.

Ma 18.6.07, 3. retkipäivä

Kolmantena retkipäivänä lähdimme suuntaamaan pohjoiseen kohti Tonavaa. Ensimmäisenä pysähdyspaikkana oli tekolampi Staro Oryahon kylän eteläpuolella. Tältä rehevältä lammikolta löysimme retkelle uutena lajina *Coenagrion scitulum*in ja *Sympetrum fonscolombiita* pari yksilöä. Viikon aikana *scitulum* tuli enää parilla paikalla vastaan, joten ei sitä voi mitenkään peruslajiksi sanoa Itä-Bulgariassa. *Fonscolombiita* ei muualla näkynytäkään, mutta ilmeisesti syyskorentojen aika ei ollut vielä Bulgariassakaan parhaimmillaan.

Anax imperatoria näkyi useita yksilöitä lähietäisyydeltä, aiemmin havainnot lajista oli tullut tehtyä enimmäkseen kiikareilla kaukana ruovikoiden reunoissa pyörineistä yksilöistä.

Seuraava kohde oli paahtaisen uimarannan viereiset allikot Varnan eteläpuolella, Novo Oryahovon kylästä itään Mustanmeren rannalla. Itse allikot olivat käytännössä tavoittamattomissa, koska niitä reunusti

kolmimetrinen ruovikko, jossa kasvoi ristiin rastiin karhunvadelmia, joiden piikit repivät jalat verille ja haavit rikki. Tämän paikan varjoisista pensaikoista pitäisi Milenin mukaan löytyä *Lestes parvidensia*. Yhden määrittämättä jääneen kandin näinkin, mutta varmaa havaintoa lajista ei tullut.

Ruovikon reunasta löytyi hiljakkoin kuoriutunut *Sympecma fusca*, jälleen kerran Milenin mukaan merkittävä havainto, koska lajin ei kuuluisi Bulgariassa kuoriutua aivan näin aikaisin. Suomalaisittain tuota yksilöä oli mielenkiintoista katsella, onhan kyseessä ehkä kaikkein todennäköisimmin seuraava uusi korentolaji Suomelle. Muuna korentolajistona mainittakoon muutama juuri kuoriutunut *Sympetrum sanguineum* ja pari *C. scitulumia*. Lintupuolelta retkelle uudeksi lajiksi nummikirvinen ja kangaskiuru, pari harjalintua, ruostepääskyjä, arohiirihaukka ja etelänpuukiipijöitä.

Riikka kiikaroi ruostepääskyjä

Varnan pohjoispuolen lakeutta

Matka jatkui Varnan kautta pohjoiseen kohti Tonavaa. Ajomatka oli varsin yksitoikkoista, suoraa mutta äärettömän huonokuntoisia asfalttiteitä läpi silmäkantamattomien vilja-, maissi- ja auringonkukkaviljelysten.

Tasangon toisella puolella maaston alkaessa jälleen kumpuilla enemmän, poikkesimme päätieltä pienehkön tekojärven rannalle. Retkuettamme ilahdutti ehkä eniten arolla kipittäneet siiselit, jotka kuitenkin näennäisestä kömpelyydestään huolimatta aina pakenivat koloihinsa kun niitä yritti lähestyä kameran kanssa.

Äänekkäästi kirkunut alppikiitäjäparvi oli lintumiesten mieleen. Kiljukotkalaji kaarteli täälläkin, niitä on itse asiassa näkynyt jo niin useasti, että yksittäisistä yksilöistä ei jaksa pitää enää kirjaa. Korentohavainnoista bulgarialaisittain merkittävin oli *Enallagma cyathigerum*-populaatio, joka veti Milenin suupielet hymyyn. Meidän retkikuntaamme tämä roskalaji ei kuitenkaan pahemmin sytyttänyt, vaikka onhan se aina hienoa tehdä alueellisesti mielenkiintoinen löytö. Lajia tapaa kuulemma Bulgariassa yleensä paljon korkeammalta vuoristosta.

Silistran kaupunkiin tullessa katselimme bussin ikkunasta Romanian puolen hedelmätarhoja 10m päässä, mutta sen lähemmäksi tuota EU-maata emme menneet. Silistran kaupunki vaikutti juuri sellaiselta neuvostohenkiseltä lähiöltä, mitä Romanian rajaseudulta saattoi odottaa löytävänsäkin. Turismista ei täällä näkynyt merkkejäkään. Muutama kilometri maalaisteita pitkin pois kaupungista, ja saavuimme Srebarnan kansainvälisesti arvokkaalle kosteikkoalueelle. Kyllähän täällä korentojakin oli, mutta ei mitään uusia lajeja.

Kosteikkoa kaukoputkella selatessa eri haikaralajeja näkyi tuon tuosta, mm. räikkähaikaroita, pikkuhaikaroita ja yöhaikaroita. Pronssi-iibiksiä lenteli siellä täällä, samaten pikkumerimetsoja näkyi puolensataa. Tämän paikan linnustollinen tavoitelaji oli kiharapelikaani, joita näkyi vain kahdeksan. Kuulemma ankara takatalvi oli tuhonnut pesintöjä tänä vuonna ja tavalliset pelikaanit olivat vallanneet pesäpaikkoja. Myös valkoposki- ja mustatiiroja, ruskosotkia, syyriantikkoja ja turturikyhykyä näkyi. Putkella kosteikon pintaa selatessa näkyi hillittömästi korentoja, esimerkiksi *Crocothemis erythraean* summaksi tuli arvioitua >1000.

Siiselien valtakuntaa

Yöksi majoituimme lähistölle Vetrenin kylään kodikkaaseen majataloon, jossa saimme käyttöön tilavat huoneet. Minun ja Jannen kämpän pihalla oli jopa oma uima-allas. Suihkun jälkeen pihalla oli mukava istuskella ja katsella viimeisiä auringon säteitä Zagorkaa nautiskellen. Päivän ajomatka kuoppaisilla teillä ja paahtava helle oli vienyt voimat aika totaalisesti. Majatalossa saatu kala-ateria ja taivaallisen pehmeät persikat palauttivat voimat. Unohtamatta muutamaa kylmää olutta. Tulikärpästen esitystä oli mielenkiintoista seurata ulkona syödessä, kuin lentäviä vilkkuvia ledivaloja!

Ti 19.6.07, 4. retkipäivä

Ak. ja Janne teimme kukonlaulun aikaan pienen aamukävelyn Vetrenin kylässä. Muutama etelänsatakieli, syyriantikkoja, muutama kymmenen turkinkyhkyä, laulava mustaleppälintu, 30-40 kuhankeittäjää sekä ainoana korentohavaintona *Sympecma fusca*, jälleen kerran "liian aikainen" yksilö.

Aamupalan jälkeen ajoimme muutaman kilometrin rinnettä alas ja olimmekin Tonavan rannassa. Joki itsessään oli pienoinen pettymys odotuksiin nähden, ei se ollut juuri kotoisia suuria jokia leveämpi tällä kohdalla vaikka jokilaivat sitä pitkin seilasivatkin.

Tonavan rannalla

Rantakivikosta nousi useita *Gomphus flavipeksia* ensilennolle kuoriuduttuaan, *G. vulgatissimus* oli vähemmistönä. Kylästä laski pieni puro rantaan, sen ympärillä partioi muutama *Cordulegaster insignis*. Muina hyönteisihmeinä oli mahlaa vuotavan puun rungolla kiipeilleet hermeettisen kokoiset tammihärät ja herhiläiset. Pari kiharapelikaania lensi jokea seuraten, kuningaskalastaja huuteli ja syyriantikka piti reviiriä rannalla.

Tammihärkä (*Lucanus cervus*)

Tonavalta matka jatkui etelään, tällä kertaa maisemat olivat hieman mukavammat kuin Varnasta tullessa. Vuoristoisemmalla seudulla pysähdyimme ihailemaan jylhää maisemaa Chudnite Skalissa laajan tekojärven rannalla. Paikalla oli mielenkiintoista lintulajistoa: kalliopääskyjä, alppikiitäjiä, vaaleakultarinta-poikue ja vuoren takaa hetkeksi näkyville leijaillut esiaikainen keisarikotka.

Chudnite Skali

Seuraavaksi vuorossa oli korentomielessä kevyeksi jäänyt pysähdys Luda Kamchiya -joella. Paikalla oli joskus nähty *Coenagrion ornatumia* ja lähiseudulla *Epallage fatimeakin*, vaan eipä näkynyt näitä. Yksi *Erythromma lindenii* ansaitsee maininnan. *Platycnemis pennipes* oli roskaa myös täällä, kuten monella muullakin joella Bulgariassa, niitä oli reilu tuhat pienellä matkalla rannalla. Vuoren rinteellä kaarteli mustahaikara ja käärme kotka. Loppupäivä kului hotellille palaillessa.

Kuolinilmoitukset nidottiin kadunvarsille näkyviin

Ke 20.6.07, 5. retkipäivä

Tätä päivää voisi kutsua fatimepäiväksi. Päivän ensimmäinen stoppimme oli jo ensimmäiseltä retkipäivältä tuttu Izvorska -joki, tällä kertaa Krushovetsin kylän kohdalla.

Izvorska river

Joen pohja oli tällä kohtaa karkeaa soraa, suomalaisittain *forcipatuksen* biotooppia. Lensihän niitä täälläkin. Pysähdyksen tarkoituksena oli kuitenkin löytää *Epallage fatime*, tuo myyttinen siniharmaa kopteri. Ja sehän löytyi, parin yksilön voimin. Joen partaalla lensi runsaana retkelle uutena *Orthetrum brunneum*, jo muutamasta paikasta aiemmin etsitty laji. Joen varjoisammassa kohdassa partioi kiiltokorentolaji, joka pian teemattiin kiinni. Noh, arvaahan sen, *borisi*. Jälleen uusi paikka ja tietävästi maailman pohjoisin tiedossa oleva havainto lajista. Muina kivoina havaintoina tältä paikalta oli *Lestes viridis* ja *Ischnura pumilio*.

Sulka kuvaa Mladezhka-joella

Somatochlora borisi, *Epallage fatime* ja Milen Marinov

Matka jatkui korkeammalle kohti etelän ylänköjä, seuraavana stoppina oli Mladezhka-joki, edelleen kirkasvetinen, sorapohjainen matala puro. *Cordulegaster picta* löytyi vihdoin ja viimein ainakin neljän yksilön voimin. Ja kuinkas muuten – *Somatochlora borisi*, jälleen uusi paikka. Muutama *Caliaeschna microstigma*kin tuli nähtyä. Linnuista mainittakoon pari mustahaikaraa ja virtavästäräkki.

Cordulegaster picta

Matka jatkui etelään Turkin rajaseudulle. Lounastauko Melko Tarnovossa, josta mutkittelevaa vuoristotietä kohti rannikkoa. Vuoristossa poikkesimme Velekä-joen latvaosille. Paikka oli kivikkoinen ja somerikosta päätellen keväisin paikalla on melkoiset tulvat. Ilma oli kuuma, vesi oli kirkasta ja viilentävää, joten varustusta oli kevennettävä.

Joella parveili 15 *fatimea* ja kymmenkunta korentoharrastajaa säestettynä puolella sadalla *forcipatuksella*. Turkki oli jossain muutaman kilometrin päässä idässä. Tunnelma ei juuri olisi voinut olla leppoisampi ukkovarpaat pinnalla kelluessamme. Kylmä olut tosin olisi tehnyt poikaa... Ai niin, *borisi* täälläkin.

Paikalta löytyi pari kipeästi kaivattua lintupuutetta, balkanintiainen ja tammitikka samasta puunlatvasta! Virtavästäräkki ja ruostepääskyt olivat toki mukavia nekin.

Epallage fatime, koiras.

Päivän viimeisenä kohteena oli Mustanmeren rannikolla Arkutinon luonnonsuojelualue, jonka aidan vierisestä varjoisasta karhunvattujen täyttämästä pusikosta löytyi 15 *Lestes parvidensia*. Lajityypillinen biotooppi, varjoisa pensaikko.

Lestes parvidens, naaraan munanasettimen alareunassa lajityypillisesti n. 7 hammasta.

To 21.6.07, 6. retkipäivä

Torstai oli viimeinen retkipäivä, ja ohjelmaltaan kevennetty, keskityimme pyörimään lähinnä Bourgasin ympäristön sudenkorento- ja lintupaikoilla.

Bourgasin ympäristössä näkyi mm. noin 100 pelikaania lauttana Burgasko-järvellä, pitkäjalkoja ja avosetteja muutamia kymmeniä.

Ensimmäinen varsinainen korentokohde oli Debeltin kylän länsipuolelle tehty ”dragonfly reserve”. Niitylle kaivetuilla allikoilla lensi runsaasti korentoja, mm. retkelle uutena lajina *Coenagrion ornatum*. Muina kivoina lajeina *C. scitulum*, *I. pumilio*, *O. brunneum*, *O. coerulescens*, *S. striolatum* ja hyvin kuvattavissa ollut muniva *A. imperator*. Korentoharrastajan kannalta paikka oli ihanteellinen, varjoon oli roudattu vieraanvaraisesti kahvia, pullaa, mehua ja hedelmiä. Välillä saattoi käydä näitä napostelemassa ja sitten taas auringon paahteeseen lampareiden viereen korentoja kuvaamaan.

Linnustollisesti nämä Bourgasin ympäristön kumpuilevat niityt ovat mukavia. Nytkin näkyi enimmäkseen maahan tuijotellessa kolmen pikkukiljukotkan parvi, vaalea pikkukotka, ylilentäviä pelikaaneja, punapäälepinkäistä, töyhtökiuruja ja tietysti tyyppilajina mustapääsirkun laulua kuului koko ajan.

”Dragonfly reserve” oli riukuaidalla ja selkeillä infokylteillä erotettu ympäröivästä joutomaasta

Matka jatkui Fakiiska -joen suulle, josta ei enää suuria yllätyksiä löytynyt. *Erythromma lindenii* ehkä ansaitsee maininnan, onhan laji luokiteltu Bulgariassa vaarantuneeksi. Linnuista voisi mainita käärmekotkan ja pikkukiljukotkan.

Vain pienen ajomatkan päästä löytyi kovasti suomalaiselta järvimaisemalta vaikuttava Izvorska joen suisto. Tosin lajisto oli hieman toista maata, pikkumerimetsoja n. 50, pikkuiikkuja kymmenen, räakkähaikara, käärmekotka, pikkukiljukotka yms.

Orthetrum brunneum, naaras.

Korenoista *A. parthenope* oli täällä poikkeuksellisen runsas, niitä oli reilu 50 yksilöä. Myös jokapaikanlaji *E. viridulum* oli täällä tavanomaistakin runsaampi, niitä tuli kiikareilla arvioitua ainakin 500 yksilöä kelluslehtisten kasvien ja levälauttojen päältä. Käyttäytymiseltään se on kuin *najas* meillä.

Izvorska joen suisto oli kovin suomalaisen näköistä kalliorantoinen ja sarjarimpikasvustoineen

Retki alkoi olla pulkassa. Paluumatkalla hotellille vielä pysähdys Pomorien suola-aitailla, jossa näkyi mm. lampiviklo ja mustanmerenlokki.

Viimeisenä iltana oli hieman enemmän aikaa istuskella Sunny Beachilla ravintoloissa ja pakkaila tavaroita. Seuraavana päivänä (22.6.) lähtö hotelleilta oli noin klo 10, joten retkeilemään ei enää ehtinyt.

Euroopanlehtisammakko (*Hyla arborea*)

Taulukko 1. Retken sudenkorentolajit

	15.-22.6.07	16.06.07	17.06.07	18.06.07	19.06.07	20.06.07	21.06.07
<i>Calopteryx virgo</i>	X	X	X		X	X	X
<i>Calopteryx splendens</i>	X	X	X		X	X	X
<i>Epallage fatime</i>	X					X	
<i>Chalcolestes viridis</i>	X	X				X	
<i>Chalcolestes parvidens</i>	X					X	
<i>Lestes barbarus</i>	X	X					
<i>Lestes macrostigma</i>	X	X					
<i>Lestes dryas</i>	X	X					
<i>Sympecma fusca</i>	X			X	X		
<i>Platycnemis pennipes</i>	X	X	X	X	X	X	X
<i>Erythromma viridulum</i>	X	X	X	X	X		X
<i>Erythromma lindeni</i>	X	X	X		X		X
<i>Coenagrion scitulum</i>	X			X			X
<i>Coenagrion ornatum</i>	X						X
<i>Coenagrion puella</i>	X	X	X	X	X	X	X
<i>Coenagrion pulchellum</i>	X	X		X			X
<i>Enallagma cyathigerum</i>	X			X			
<i>Ischnura pumilio</i>	X					X	X
<i>Ischnura elegans</i>	X	X	X	X	X	X	X
<i>Aeshna affinis</i>	X		X				
<i>Aeshna isosceles</i>	X	X	X	X	X		X
<i>Anax imperator</i>	X	X	X	X	X		X
<i>Anax parthenope</i>	X	X	X	X			X
<i>Caliaeschna microstigma</i>	X		X			X	
<i>Gomphus flavipes</i>	X				X		
<i>Gomphus vulgatissimus</i>	X				X		
<i>Onychogomphus forcipatus</i>	X	X			X	X	
<i>Cordulegaster picta</i>	X					X	
<i>Cordulegaster insignis</i>	X	X			X		
<i>Somatochlora meridionalis</i>	X		X				
<i>Somatochlora borisi</i>	X		X			X	
<i>Libellula fulva</i>	X	X	X	X		X	X
<i>Libellula depressa</i>	X	X	X	X	X	X	X
<i>Orthetrum cancellatum</i>	X	X	X	X			X
<i>Orthetrum albistylum</i>	X	X	X	X			X
<i>Orthetrum brunneum</i>	X					X	X
<i>Orthetrum coerulescens</i>	X	X			X	X	X
<i>Crocothemis erythraea</i>	X	X	X	X	X	X	X
<i>Sympetrum striolatum</i>	X		X				X
<i>Sympetrum fonscolombii</i>	X			X			
<i>Sympetrum sanguineum</i>	X	X	X	X		X	
<i>Selysiothermis nigra</i>	X	X					
Yhteensä lajeja	42	25	21	18	17	19	22

Taulukko 2. Retken lintulajit

1. Tacruf
2. Podcri
3. Pelono
4. Pelcri
5. Phacar
6. Phapyg
7. Ixomin
8. Nycnyc
9. Ardral
10. Egrgar
11. Egralb
12. Ardcin
13. Ardpur
14. Ciccic
15. Cicnig
16. Plefal
17. Plaleu
18. Cygolo
19. Tadtad
20. Anapla
21. Anastr
22. Aytfer
23. Aytful
24. Aytnyr
25. Aquhel
26. Aqupom
27. Cirgal
28. Hiepen
29. Milmig
30. Ciraer
31. Butruf
32. Butbut
33. Perapi
34. Accnis
35. Accgen
36. Faltin
37. Cotcot
38. Galchl
39. Fulatr
40. Haeost
41. Recavo
42. Himhim
43. Chadub
44. Vanvan
45. Trigla
46. Tritot
47. Triery
48. Trineb
49. Trista
50. Limlim
51. Phipug
52. Larrid
53. Larmel
54. Larmic
55. Stealb
56. Stesan
57. Stehir
58. Chlnig
59. Chlhyb
60. Colliv
61. Strdec
62. Strtur
63. Cuccan
64. Asiotu
65. Athnoc
66. Apuapu
67. Apumel
68. Upuepo
69. Alcott
70. Merapi
71. Corgar
72. Picvir
73. Densyr
74. Denmed
75. Denmin
76. Alaarv
77. Galcri
78. Lularb
79. Riprip
80. Ptyrup
81. Hirrus
82. Hirdau
83. Delurb
84. Antcam
85. Motalb
86. Motfla
87. Motcin
88. Trotro
89. Erirub
90. Lusmeg
91. Phooch
92. Saxtor
93. Turphi
94. Turmer
95. Sylatr
96. Sylcur
97. Sylcom
98. Cetcet

99. Acrsci
100. Acraru
101. Hip(pal)ela
102. Phycol
103. Musstr
104. Parmaj
105. Parcae
106. Parlug
107. Aegcau
108. Rempen
109. Siteur
110. Cerbra
111. Lancol
112. Lansen
113. Lanmin
114. Picpic
115. Gargla
116. Cormon
117. Cornix
118. Corrax
119. Stuvul
120. Oriori
121. Pasdom
122. Pashis
123. Pasmon
124. Fricoe
125. Carcan
126. Carcar
127. Carchl
128. Coccoc
129. Embhor
130. Embmel
131. Embcal